

БАБКО Н.М., кандидат економічних наук, доцент
Державний біотехнологічний університет, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7620-9500>
E-mail: natalia.babko@ukr.net

ДИСТАНЦІЙНА ФОРМА НАВЧАННЯ: ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ

Дистанційна форма навчання як вид освітньої діяльності сама по собі є внутрішньо суперечливою. З одного боку, вона чудово вписується у сучасну концепцію освіти та успішно реалізуються у поєднанні з індивідуальним підходом. Але з іншого боку, дистанційна форма навчання містить у собі ряд протиріч.

Основною метою викладача закладу вищої освіти у зв'язку з цим стає створення умов для формування та коригування внутрішньої навчально-пізнавальної мотивації здобувачів вищої освіти. Для цього педагогу необхідно керуватися системою принципів, у тому числі принципами оптимальності рівня складності, проблемності у навчанні, послідовності моделювання професійної діяльності та ін. Дані принципи найбільш ефективно реалізуються в індивідуальному та особистісно-діяльнісному підходах, при використанні особистісно-орієнтованих технологій, а також при знаково-контекстному навчанні [1; 3; 5].

В умовах самоізоляції, у період активного впровадження дистанційного навчання, загострилося питання про поєднання цифрових технологій із новими педагогічними технологіями, що демонструє розрив інформаційно-мережевих методик з педагогічними формами та методами традиційного навчання.

Дистанційне навчання, що супроводжується розмитістю тимчасових рамок розгляду окремих тем навчальних курсів, створило умови для розгортання здобувачами вищої освіти індивідуальної траєкторії навчально-пізнавальної діяльності.

Однак їх невміння самостійно правильно розподіляти час на початкових курсах, а також їх соціально-психологічна специфіка явно не сприяли реалізації цих траєкторій. Як результат ми отримали загострення проблеми викладання тих навчальних дисциплін, де потрібні логічне мислення, критичний аналіз інформації та висока ступінь абстрактності міркувань. Сама по собі дана проблема є загальнопедагогічною та вирішувати її слід не лише засобами дистанційного навчання. Її рішення має починатися у школі та на молодших курсах ЗВО [3; 5].

Конструювання здобувачами індивідуальної траєкторії навчально-пізнавальної діяльності загостило питання про суб'єктно-суб'єктну взаємодію, про зв'язок викладача та студента. Дистанційне навчання породило різноманітні форми, що змістовно різняться, і види освітніх технологій. Підставою для цього стали якісні особливості цифрових технологій, інформаційні можливості ЗВО та зміст педагогічної роботи кожного окремого викладача.

Різнманітність досвіду викладання у дистанційному режимі проявилася не стільки в його предметному змісті, скільки в метапредметних і особистісних результатах освітньої діяльності здобувачів. Використання активних та інтерактивних методів навчання в дистанційному викладанні економічних дисциплін мало своїми наслідками серйозні порушення основних принципів «Work-life balance» та здорового способу життя.

Однією із головних причин порушення зазначених принципів є збільшення витрат часу, фізичних та психологічних сил та ресурсів педагога на організацію та здійснення роботи з дистанційного навчання (пошук інформаційних джерел, відбір навчального матеріалу, організація, планування, контроль, коригування результатів і т.д.). В умовах дистанційного режиму навчання погіршується і фізіологічне, і психологічне, і соціальне здоров'я всіх учасників освітнього процесу [2; 4].

У зв'язку з необхідністю нівелювання негативних наслідків та ситуацій, що породжуються обмеженнями міжособистісних

контактів і комунікацій під час використання дистанційної форми навчання, викладачу економічних дисциплін слід давати здобувачам особистісно орієнтовані та соціально значущі завдання, виконання яких ґрунтується на суб'єктній активності та самостійності мислення. Щоб поглибити контакт викладача зі студентами та нейтралізувати негативні наслідки нереалізованості адекватного зворотного зв'язку у викладанні економічних дисциплін у режимі дистанційного навчання, також необхідно використовувати додаткові технічні засоби.

Практика дистанційного навчання підтвердила, що розвиток у здобувачів самостійності мислення та творчої активності при освоєнні предметного змісту економічних дисциплін може здійснюватися одночасно у кількох напрямках, через використання різноманітних дидактичних прийомів та методичних засобів.

Доцільно застосовувати проблемні та творчі завдання, наприклад, завдання на виявлення логічних протиріч, фактичних помилок, допущених навмисно та інші. Проблемні питання викладача активізують розумовий процес студента, розвивають творчий початок його розумових здібностей, оскільки орієнтують його на пошук декількох варіантів вирішення проблеми, на аргументований вибір найбільш оптимального з них. Усе це посилює пізнавальний інтерес здобувачів до навчальної дисципліни, що вивчається.

Закономірністю дистанційної форми навчання студентів є систематичне включення творчої компоненти у навчальну роботу. Це формує та зміцнює стійкий інтерес до самопізнання, стимулює прагнення до самовиховання і через активізацію пізнавальних психічних процесів веде до самовдосконалення особистості [1-5].

Міжпредметні за своєю суттю компетенції можуть бути сформовані тільки через активне та творче освоєння здобувачами навчальної та наукової інформації. Як при використанні очної форми, так і при дистанційному навчанні педагогу слід

проводити роботу зі створення умов для задоволення потреб особистості у самовизначенні та саморозвитку. Наявність сформованої внутрішньої мотивації у здобувача є головною умовою його активного включення до навчально-дослідницької, а згодом - і до наукової діяльності.

Технічні та організаційні можливості дистанційного навчання сприяють реалізації індивідуального підходу до здобувача вищої освіти при конструюванні змісту наукової статті, під час підготовки доповіді на конференцію, під час роботи над індивідуальним чи колективним навчально-дослідницьким проектом. Залучення студентів до участі у позааудиторних заходах (конференціях, круглих столах, проектах та ін.) сприяє і за умови дистанційного навчання підвищенню рейтингу та їх творчої активності.

Таки чином, цифрові технології при їх застосуванні закладами вищої освіти у дистанційному навчанні продемонстрували свою суперечливість. З одного боку, вони допомагають ефективно враховувати те, що студенти мають різний рівень засвоєння навчального матеріалу. Але, з іншого боку, їх застосування потребує підвищення витрат часу на виконання навчальних завдань, що в умовах цифрової нерівності та інших подібних обставин не призводить до індивідуального зростання здобувача вищої освіти при вивченні економічних дисциплін та при формуванні найважливіших професійних компетенцій.

Бібліографічний список:

1. Бабко Н.М. Ефективна система менеджменту як основа розробки бренду закладу вищої освіти. *Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір* : збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених (м. Запоріжжя, 13-14 травня 2021 р.) / за заг. ред. В.В. Нечипоренко. Запоріжжя : Вид-во Хортицької національної академії, 2021. Т. 2. С. 206-208.

2. Квятко Т.М. Інформальна освіта викладачів закладів вищої освіти як складова концепції «Навчання протягом життя». *Educational Processes Management: Development in Reform Context*. Editors: Olena Tryfonova & Sławomir Śliwa. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2021, pp. 241-249.

3. Мандич О.В., Квятко Т.М. Формування професійних методичних умінь студентів за напрямом підготовки «Маркетинг». *Гуманітарний корпус: [збірник наукових статей з актуальних проблем філософії, культурології, психології, педагогіки та історії]*. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. Вип. 30. С. 7-9.

4. Мандич О. В. Зміни у системі вищої освіти в умовах пандемії коронавірусу. *The role of technology in the socio-economic development of the postquarantine world: monograph 42*. Ed. By Magdalena Gawron-Łapuszek, Andrii Karpenko. Publishing House of Katowice School of Technology, 2020, pp. 241-247.

5. Babko N., Kuskova S., Kharchevnikova L. Marketing of educational services. *Vectors of competitive development of socio-economic systems: monograph*. Ed. by O. Mandych, T. Pokusa. Academy of Management and Administration in Opole, 2020, pp. 11-15.

ВИШНИК О.О., кандидат педагогічних наук, доцент
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка, Україна
[ORCID: https://orcid.org/0000-0002-0854-0330](https://orcid.org/0000-0002-0854-0330)
E-mail: olenvyshnyk84@gmail.com

СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Сучасне суспільство української держави вимагає удосконалення освіти до європейського рівня. Спираючись на європейські цінності людина повинна бути мобільною, конкурентоспроможною, творчою та толерантною. Освітній процес повинен надати здобувачам освіти інтелектуальний та